

4. MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA TEOLOGICZNA: *POZNANIE BOGA: WSCHÓD – ZACHÓD.* *WYMIARY DOGMATYCZNE I DUCHOWE* (Lwów, 9-10 X 2014)

Kościół Wschodu i Zachodu, wobec wyzwań współczesnej epoki, zmuszone są do poszukiwania nowych sposobów interpretacji poznania natury Boga, tak aby istniała harmonia między teologią i duchowością, czy też akademickim wykształceniem teologicznym i praktyką misyjnej ewangelizacji. To zadanie przyświecało organizatorom Międzynarodowej Konferencji Teologicznej, zorganizowanej w dniach 9-10 X 2014 r. przez Katedrę Teologii na Wydziale Filozofii i Teologii Ukraińskiego Uniwersytetu Katolickiego we Lwowie pod przewodnim tematem: *Poznanie Boga: Wschód – Zachód. Wymiary dogmatyczne i duchowe* (*The Knowledge of God: East and West. Dogmatic and Spiritual Dimensions*), którzy postanowili podjąć ten problem w oparciu o tradycję Wschodu i Zachodu. Dla podkreślenia faktu, że dylemat ten dotyczy całego Kościoła powszechnego, organizatorzy zaprosili przedstawicieli różnych wyznań: rzymsko i greckokatolickiego, prawosławnego i protestanckiego. Nie zabrakło też znamienitych nazwisk świata nauki, jak: Andrew Louth (Durham University, UK; Vrije Universiteit, Holandia), Robin Darling Young (The Catholic University of America, USA), Martin M. Lintner (Universität Innsbruck, Austria), Theresia Hainthaler (Philosophisch-Theologische Hochschule Sankt Georgen, Niemcy), John Panteleimon Manoussakis (College of the Holy Cross, USA), Edward Farugia (Pontificio Istituto Orientale), z których każdy wygłaszał prelekcje podczas sesji plenarnych. Warty podkreślenia jest fakt, że w programie ujęto Mszę św. rozpoczynającą obrady sympozjalne oraz przewidziano czas na codzienną poranną i wieczorną modlitwę, co bywa już, niestety, wyjątkiem na wielu zjazdach naukowców dyskutujących o Bogu i teologii.

Ceremonii otwarcia konferencji (9 X, czwartek, godz. 9.30) dokonał Jego Świątobliwość Światosław, Głowa Ukraińskiego Grecko-Katolickiego Kościoła, po nim zaś głos zabierali również lokalni przedstawiciele Ukraińskiego Grecko-Katolickiego Kościoła (Metropolita Lwowski Ihor oraz Biskup Diecezji Samborsko-Drohobyckiej Jarosław Pryriz), a także władz uczelnianych (Rektor Ukraińskiego Uniwersytetu Katolickiego Bohdan Prach i Dziekan Wydziału Filozofii i Teologii tejże uczelni Roman Zaviyskyy).

Obrady zorganizowano w godzinnych sesjach plenarnych (30-minutowy referat + dyskusja) oraz paralelnych (cztery lub trzy 15-minutowe komunikaty z krótką debatą). Swoistym preludem do całości obrad było wystąpienie Metropolity Dioklei – Kallistosa Ware z Ekumenicznego Patriarchatu Konstantynopola, jednego z najbardziej znanych współcześnie teologów prawosławnych. Po nim pierwszy wykład na forum ogólnym wygłosiła prof. Theresia Hainthaler (*Christological Foundations for the Knowledge of God*).

Po przerwie przystąpiono do dalszych obrad konferencyjnych (godz. 12.00), które toczyły się równolegle w dwóch panelach. Na pierwszym z nich zaprezentowano następujące prelekcje: Iryna Dubianetskaya (Kolegium Białoruskie, Mińsk), *Knowledge: Life-Giving or Death-Bringing? Divine and Human Knowing in Genesis 2-3*; Halyna Teslyuk (Ukraiński Uniwersytet Katolicki), *The Knowledge of God as the Fundamental Characteristic of Righteous Life in the Book of Wisdom*; Volodymyr

Lukin (Otwarty Chrześcijański Uniwersytet Nauk Ekonomicznych i Humanistycznych, Odessa, Ukraina), *Christological Argument in the Exhortation "to the Hebrews" as the Gnosiological and Epistemological Nucleus of the Knowledge of God*; Vít Hušek (Uniwersytet Palackiego, Ołomuniec, Czechy), *Cognovistis deum, immo est iscognitia deo (Gal. 4:9) in the Earliest Latin Commentaries on Paul's Letters*. Na drugim wygłoszono następujące referaty: Marcin Wysocki (KUL, Lublin), *"Quis salvus ac sanus, nisi qui Deum novit?" (Tert. Pud. IX, 13). Tertullian and the Ways to Know God*; Oleh Kindiy (Ukraiński Uniwersytet Katolicki), *Moral Prerequisites of the Knowledge of God in Clement of Alexandria*; Daniel L. Worden (University of St Andrews, Szkocja), *Clement of Alexandria: Encyclical Studies and the Knowledge of God*; Jerzy Duda (WSD, Siedlce), *From the Temporal Gospel to the Eternal One. A Way of the Knowledge of the Mystery of God According to Origen*.

Po obiedzie rozpoczęto sesję popołudniową (godz. 15.30). Na forum ogólnym wystąpił najpierw prof. Edward Farrugia, który zaprezentował odczyt pt. *Can Theological Method Bring Us Any Closer?*. Następnie uczestnicy konferencji podzielili się, by brać udział w interesujących ich odczytach, które ponownie odbywały się w dwóch paralelnych grupach. W pierwszej z nich można było posłuchać następujących komunikatów: Lenka Karfiková (Uniwersytet Karola w Pradze, Czechy), *Knowledge of God according to Gregory of Nyssa*; Ihor Kondratyshyn (Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Iwana Franki, Drohobycz), *Saint Augustine on Signs and the Knowledge of God*; David Vopřada (Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu, Czechy), *Deepening the Knowledge of God in St. Ambrose of Milan: Theory and Practice*. W sekcji 2 wygłoszono następujące odczyty: Olga Navrátilová (Protestancki Wydział Teologiczny Uniwersytetu Karola w Pradze), *Knowledge of God, Human Freedom and God's Transcendence in Hegel*; Oleh Hirnyk (Ukraiński Uniwersytet Katolicki), *Traditionalism and Modernism as Dialectics of the Knowledge of God in Paul Florensky*; Vasilii Novakovets (Seminarium Teologiczne, Odessa), *The Experience of the Knowledge of God as the Inner Factor for the Emergence of the Evangelical Movement in Ukraine*; Oleksandr Artamonov (Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki, Lwów), *The Unity of the Subject and Object of the Spiritual Vision in the Eastern Christian Symbolism*. Po krótkiej przerwie wysłuchano jeszcze w tym dniu na forum ogólnym wykład Johna Panteleimona Manoussakisa, *Analogia Entis and Theological Hermeneutics*.

Drugi dzień obrad konferencyjnych rozpoczął swym wykładem w sesji plenarnej prof. Robin Darling Young, *"Communing with God as with a Father": Evagrius and the Obscure Path of Theology*. Następnie uczestnicy po krótkiej przerwie znów podzielili się na grupy, by wysłuchać kolejnych komunikatów: Sekcja 1: Douglas Finn, (Boston College, USA), *The Ecclesially Constructive Role of the Holy Spirit in Augustine's "De catechizandis rudibus"*; Marta Ziółkowska (KUL, Lublin), *Spiritual Knowledge of God According to St. Augustine*; Tomasz Stępień (UKSW, Warszawa), *Understanding of How We Can Know God's Essence in the Works of Eunomius*; Oleg Novoselsky (Hochschule für Katholische Theologie, Trumau, Austria), *To know God. Dionysian heritage in the theology of Thomas Aquinas in his "Exposition of De divinis nominibus"*; Sekcja 2: Leszek Misiarczyk (UKSW, Warszawa), *The Knowledge of God According to Evagrius Ponticus*; Rostyslav Tkachenko (Seminarium Teologiczne, Odessa), *'Proslogion' and 'unum argumentum' of Anselm of Canterbury as History and Explanation of the Principles of the Knowledge of God*; Alena Tesková (Uniwersytet Karola w Pradze, Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu), Charles

University of Prague; Palacký University), *Augustine's Search for God in Memory*; Andriy Oliynyk (Ukraiński Uniwersytet Katolicki), *Συγκατάβασις as the Main Homiletic Principle in Knowing God According to John Chrysostom*. Na zakończenie sesji przedpołudniowej prof. Martin M. Lintner przedstawił niemal godzinną prezentację na temat Europejskiego Stowarzyszenia Teologii Katolickiej (The European Society for Catholic Theology [ESCT]), którego jest aktualnym prezesem.

Po obiedzie organizatorzy zaplanowali jeszcze dwa wykłady w sesji plenarnej. Pierwszy z nich wygłosił prof. Andrew Louth na temat: „*The Apophatic Dimension in Greek Patristic and Orthodox theology*” *be appropriate?*, natomiast drugi, po krótkiej przerwie, prof. Martin M. Lintner: *Seeking God in Intimate Relationship: Western Tendencies of Spirituality of Marriage After the Second Vatican Council*. Owocne obrady zakończono koncertem muzyki klasycznej.

Józef Figiel SDS – Lublin, KUL

5. UDZIAŁ BIZANTYNISTÓW W XIX POWSZECHNYM ZJEŹDZIE HISTORYKÓW POLSKICH, *POLSKA – BAŁTYK – EUROPA* (Szczecin, 17-21 IX 2014)

Na program¹ XIX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich, który tym razem odbył się w Szczecinie, złożyło się 29 sympozjów specjalistycznych, które odbywały się równolegle w środę 17 września², 5 sesji tematycznych, na które złożyły się łącznie 24 sympozja (czwartek-sobota, 18-20 września)³, oraz dyskusja panelowa: *25 lat po Jesieni Narodów w Europie Środkowej 1989-2014* (sobota, 20 września)⁴.

W kongresie wzięło czynny udział 596 badaczy, w tym 42 obcokrajowców, reprezentujących 16 państw (Austria: 1, Bułgaria: 1, Czechy: 2, Dania: 1, Estonia: 1, Finlandia: 1, Francja: 1, Japonia: 1, Litwa: 1, Łotwa: 1, Niemcy: 24, Rosja: 1, Rumunia: 1, Słowacja: 2, Szwecja: 2, Węgry: 1).

Jeśli chodzi o 554 badaczy polskich, to większość z nich reprezentowała tradycyjnie uniwersytety. Ów ranking prelegentów reprezentujących placówki uniwersyteckie

¹ Niniejsze sprawozdanie jest oparte na oficjalnych danych pochodzących z informatora zjazdowego: *XIX Powszechny Zjazd Historyków Polskich, Polska – Bałtyk – Europa, Szczecin 17-21 września 2014. Informator zjazdowy*, Szczecin 2014. Drugim źródłem danych była strona internetowa: www.ptszczecin.pl [dostęp: 22.09.2014]. Informacje zawarte w obu informatorach nie zawsze się z sobą pokrywały.

² Zaplanowano *de facto* 30 sympozjów specjalistycznych, zwanych też wigilijnymi, ponieważ odbywały się w przeddzień oficjalnego otwarcia Zjazdu, lecz sympozjum nt. *Europa bałtycka – współpraca czy rywalizacja. Polsko-niemieckie sympozjum doktorantów*, które miało obradować w gmachu Wydziału Humanistycznego US (ul. Krakowska 71-79, sala 067 i sala 139, godz. 9:00-13:00 i 15:00-19:00) nie doszło do skutku, por. www.ptszczecin.pl/sympozja-specjalistyczne-wigilijne/ [dostęp: 22.09.2014].

³ I Sesja: *Ludzie* (= 6 sympozjów); II Sesja: *Konflikty* (= 5 sympozjów); III Sesja: *Morze* (= 6 sympozjów); IV Sesja: *Europa i regiony* (= 3 sympozja; czwarte sympozjum zaplanowane w ramach tej sesji pt. *Kręgi kulturowe i cywilizacyjne Europy* odwołano); V Sesja: *Edukacja* (3 sympozja).

⁴ Dyskusja ta odbyła się w budynku Wydziału Humanistycznego US (ul. Krakowska 71-79, Sala Kongresowa).